STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W BURSIE SZKOLNICTWA PONADPODSTAWOWEGO NR 3 W KRAKOWIE – wersja skrócona

Podstawową zasadą wszystkich działań podejmowanych przez pracowników bursy i osoby współpracujące z placówką (wolontariusze, stażyści, praktykanci, przedstawiciele instytucji i firm) jest działanie dla dobra wychowanka i w jego najlepszym interesie. Niedopuszczalne jest krzywdzenie małoletnich w jakiejkolwiek formie. Standardy Ochrony Małoletnich obowiązują wszystkich pracowników bursy i osoby współpracujące; zawierają wytyczne dotyczące postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa i dobra dzieci.

Standardy Ochrony Małoletnich – to zbiór zasad zapewniający bezpieczne relacje między małoletnim a opiekunem lub/i personelem bursy oraz pomiędzy małoletnimi.

Rozdział I
OBJAŚNIENIE TERMINÓW

1. Pracownikiem bursy jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia.
2. Osoby współpracujące z bursą to pracownicy firm i instytucji wspierających bursę, wolontariusze, stażyści, praktykanci odbywający w bursie praktykę zawodową.
3. Wychowankiem jest każdy mieszkaniec bursy – także małoletni.
4. Małoletnim (dzieckiem) jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
5. Opiekunem wychowanka jest osoba uprawniona do jego reprezentacji, w szczególności jego opiekun, rodzic lub opiekun prawny, również opiekun zastępczy.
6. Zgoda opiekuna małoletniego oznacza zgodę co najmniej jednego z jego opiekunów.
7. Przez krzywdzenie małoletniego należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na jego szkodę przez jakąkolwiek osobę, lub zaniedbywanie czy zagrożenie dobra małoletniego.
   Krzywdzeniem jest:
   a) **przemoc** - zachodzi wówczas, gdy jakaś osoba odnosi się do drugiej w sposób niezgodny z zasadami łączącej ich relacji;
   b) **przemoc fizyczna** - jest to celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne;
   c) **przemoc emocjonalna** - to powtarzające się poniżanie, upokarzanie i ośmieszanie dziecka, wciąganie dziecka w konflikt dorosłych, manipulowanie nim, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi i miłości, stawianie dziecku wymagań i oczekiwań, którym nie jest ono w stanie sprostać. Jej celem jest naruszenie godności osobistej;
   d) **zaniedbywanie** - to niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych dziecka przez opiekuna, niezapewnianie mu odpowiedniego pożywienia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa, brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego;
   e) **przemoc ekonomiczna** - to niezapewnianie warunków do rozwoju dziecka (m.in. odpowiedniego odżywiania, ubrania, potrzeb edukacyjnych czy schronienia), w ramach środków dostępnych opiekunom;
   f) **przemoc seksualna** - to angażowanie małoletniego w aktywność seksualną przez osobę dorosłą. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań w kontakcie fizycznym (np. dotykanie małoletniego, współżycie z małoletnim) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie małoletniemu materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm);
   g) **cyberprzemoc** - to przemoc, której może doświadczyć wychowanek za pośrednictwem urządzeń cyfrowych.

Rozdział II
ROZPOZNAWANIE OBJAWÓW KRZYWDZENIA MAŁOLETNICH

1. Pracownicy bursy są zobowiązani do troski o bezpieczeństwo małoletnich zgodnie ze swoimi kompetencjami, obowiązującym prawem oraz przepisami wewnętrznymi bursy.
2. Każdy pracownik bursy, który zauważy lub podejrzewa, że wychowanek jest krzywdzony zobowiązany jest zareagować, a w sytuacji koniecznej udzielić pierwszej pomocy.
3. Wszyscy pracownicy bursy i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych otrzymały informację o krzywdzeniu wychowanka oraz inne informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.

ROZDZIAŁ III
ZASADY ZAPEWNIAJĄCE BEZPIECZNE RELACJE MIĘDZY WYCHOWANKIEM A PERSONELEM BURSY

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników.
2. Zbiór zasad bezpiecznych relacji z małoletnim (zbiór ten określa, jakie postawy i zachowania są prawidłowe a które są niedozwolone w pracy z wychowankiem).

Pracownik bursy zobowiązany jest do utrzymywania profesjonalnej relacji z wychowankami i każdorazowego rozważenia, czy jego reakcja, komunikat bądź działanie wobec wychowanka są odpowiednie do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych uczniów.

Pracownik, który ma świadomość, iż wychowanek doznał jakiejś krzywdy (np.: znęcania fizycznego, seksualnego, jest osobą niepełnosprawną, ma szczególne potrzeby edukacyjne, jest uchodźcą ze względu na konflikt polityczny lub zbrojny w jego kraju), zobowiązany jest do zachowania szczególnej ostrożności w kontaktach z wychowankiem, wykazując zrozumienie i wyczucie.

Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do specyfiki placówki i dotyczą rozmaitych obszarów:

a) bezpośredni kontakt fizyczny z małoletnim **dozwolony** jest tylko w określonych sytuacjach:
   - zagrożenia życia i zdrowia; działania z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy);
   - konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie, obezwładnienie);
   - zagrożenie lub panika spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).

Niedopuszczalne są intencjonalne zachowania będące lub noszące znamiona:
- przemocy fizycznej (np. popychanie, uderzanie, wykręcanie rąk, duszenie, kopanie, szarpanie);
- erotyzowania relacji (flirt słowny, dwuznaczny żart, „zły dotyk", wyzywające spojrzenie);
- seksualizacji relacji (obcowanie płciowe i inne czynności seksualne) również wykorzystując wpisane w wiekiem rozwojowy zauroczenie wychowawcą, składanie uczniowi propozycji o charakterze seksualnym i pornograficznym, w tym również udostępniania takich treści.

Ponadto kontakt fizyczny z wychowankiem:
- nigdy nie może być niejawny bądź ukrywany;
- pracownik bursy nie powinien angażować się w zabawy typu: łaskotanie, udawane walki, brutalne zabawy fizyczne itp.;
- niedopuszczalne jest zamykanie się z wychowankiem w jednym pokoju oraz spanie lub leżenie pracownika w jednym łóżku lub pokoju z wychowankiem;
- pracownikowi nie wolno dotykać ucznia w sposób, który mógłby zostać nieprawidłowo zinterpretowany. Jeśli w odczuciu pracownika, wychowanek potrzebuje np. przytulenia, powinien mieć każdorazowo uzasadnienie zaistniałej sytuacji oraz swojego zachowania względem wychowanka.

b) komunikacja werbalna z małoletnim powinna być pozbawiona akcentów wrogich, wulgarnych,

agresywnych, złośliwie ironicznych.

Niedopuszczalna jest komunikacja:

- wzbudzająca w małoletnim poczucie zagrożenia (groźby, wyzwiska, krzyk);
- niszcząca poczucie wartości (wyzwiska, negatywne ocenianie, reakcja nieadekwatna do sytuacji, wzbudzanie poczucia winy, negowanie uczuć);
- upokarzająca (publiczne wyszydzanie, naigrywanie się, ośmieszanie);
- naruszająca granice (niezachowywanie odpowiedniego dystansu) - nie wolno w obecności uczniów niestosownie żartować, używać wulgaryzmów, wykonywać obraźliwych gestów, wypowiadać treści o zabarwieniu seksualnym.

c) postawa pracowników:

- wszystkich pracowników obowiązuje obiektywizm, sprawiedliwość, bezinteresowność i szacunek w traktowaniu każdego ucznia bez względu na stan zdrowia (np.: niepełnosprawność lub szczególne potrzeby edukacyjne) pochodzenie, rasę, wyznanie i narodowość. Każda interwencja powinna być dostosowana do wieku i możliwości wychowanka;
- dyscyplinowanie małoletniego definiowane jest jako narzędzie „informacji zwrotnej" i polega na komunikowaniu wychowankom, że ich postawa w danej sytuacji nie jest właściwa, sprzeczna z oczekiwaniami i/lub nieefektywna. Celem informacji zwrotnej ma być stawianie granic, formowanie trwałego systemu wartości, adekwatnego poziomu samooceny oraz kształtowanie umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Opiekunowie wychowanków mają prawo do wszelkich informacji na temat funkcjonowania ucznia na terenie bursy, także w trakcie wyjść grupowych i innych wydarzeń organizowanych przez bursę;
- w przypadku, gdy pracownika łączą z wychowankiem lub jego opiekunem relacje rodzinne lub towarzyskie, zobowiązany on jest do zachowania co do tego pełnej poufności, w szczególności do utrzymania w tajemnicy spraw dotyczących innych wychowanków, opiekunów i pracowników;
- kontakty (bezpośrednie lub online) z wychowankiem powinny być:
  - ściśle powiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych, opiekuńczo-wychowawczych (np. towarzyszenie w realizowanych poza bursą ważnych dla małoletniego wydarzeniach wymagających wsparcia osoby dorosłej);
  - dokumentowane (zapisy w dokumentacji pracy wychowawczej, korespondencja mailowej, SMS-owej, zapisy na portalach społecznościowych);
  - odbywać się poprzez środki służbowe: służbowy telefon; służbowy e-mail.

Niedozwolone jest:

- wyłączne skupianie uwagi na wybranych wychowankach z jednoczesnym ignorowaniem potrzeb innych;
- nieuzasadnione dawanie przywilejów tylko wybranym;
- nierówne i niesprawiedliwe przydzielanie zadań, nieadekwatne do możliwości i wieku;
- zwalnianie z wykonywania obowiązków i stosowania się do zasad;
- godzenie się na dominację w grupie negatywnych jednostek oraz na ustalane przez nie i wdrażane nieformalne zasady;
- przyzwolenie na wykorzystywanie młodszych i słabszych wychowanków przez silniejszych;
- ujawnianie informacji o wychowanku osobom do tego nieuprawnionym;
- kontakt poza godzinami pracy z wychowankiem (jest co do zasady zabroniony);
- zapraszanie wychowanków do swojego miejsca zamieszkania (spotkania z wychowankiem lub jego opiekunem powinny odbywać się na terenie bursy);
- proponowanie wychowankom alkoholu, wyrobów tytoniowych i innych używek (narkotyków, tzw. dopalaczy);
- utrzymywanie kontaktów z wychowankiem celem zaspokojenia przez dorosłego własnych potrzeb materialnych, społecznych lub emocjonalnych;
- namawianie do zachowań niezgodnych z prawem, dających wychowankowi poczucie bycia wyróżnianym;
- wszelkie formy dyscyplinowania oparte na wykorzystywaniu przewagi lub fizycznej psychicznej.

Rozdział IV
ZASADY BEZPIECZNYCH RELACJI MIĘDZY MAŁOLETNIMI

1. Naczelną zasadą relacji między małoletnimi jest postępowanie z szacunkiem, z uwzględnieniem godności i potrzeb wszystkich małoletnich. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec innego małoletniego w jakiejkolwiek formie.
2. Wychowankowie powinni szanować prawo innych mieszkańców bursy do prywatności, higieny i odpoczynku, przede wszystkim poprzez zachowanie dostosowane do regulaminu placówki, np. zachowanie pór dnia, ciszy nocnej, zachowanie dystansu osobistego i inne.

Niedopuszczalne jest:

a) wykorzystywanie wobec innych uczniów przewagi fizycznej lub psychicznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby, zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie, obrażanie, krzyk);
b) przebywanie podczas ciszy nocnej w pokoju innym niż własny;
c) wspólne leżenie lub/i spanie w jednym łóżku;
d) łączenie łóżek;
e) używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej;
f) utrwalanie wizerunku innych uczniów (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) w sytuacji, gdy nie wyrazili oni na to zgody lub/i w sytuacjach, które mogą ich zawstydzić lub obrazić;
g) proponowanie kolegom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, a także używanie ich w obecności innych wychowanków.

Rozdział V
ZASADY USTALANIA PLANU WSPARCIA MAŁOLETNIEGO PO UJAWNIENIU KRZYWDZENIA

1. Pomimo zastosowania procedury interwencji, dyrektor bursy powołuje zespół wsparcia dla pokrzywdzonego wychowanka.
2. W skład zespołu każdorazowo wchodzi wychowawca grupy oraz koordynator ds. Standardów Ochrony Małoletnich - informują oni o swoich działaniach na bieżąco dyrektora oraz członków Zespołu Wychowawczego.
3. Zespół wsparcia w razie potrzeby może poszerzyć się do większej liczby specjalistów.
4. Zespół wsparcia spotyka się celem ustalenia jaka pomoc wychowankowi będzie niezbędna obecnie oraz w dalszej perspektywie czasu.
5. Zespół wsparcia ustala indywidualny plan działania, który przechowywany jest w aktach wychowanka; zawiera on przede wszystkim informacje o podjętych działaniach, plan spotkań ze specjalistami/opiekunami/wychowawcami oraz opis wsparcia (Załącznik nr 4). Dokumentacja ta przekazywana jest po zakończonym roku szkolnym do dokumentacji przechowywanej przez dyrektora.

ROZDZIAŁ VI
PRZEPISY KOŃCOWE

1. Standardy Ochrony Małoletnich wchodzą w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników bursy, wychowanków i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej lub/i poprzez przesłanie tekstu drogą elektroniczną.
3. Dokumentacja funkcjonująca w Bursie Szkolnictwa Ponadpodstawowego nr 3 w Krakowie współtworząca politykę ochrony małoletnich:
   - Statut Bursy;
   - Program Wychowawczo - Profilaktyczny;
   - Program „Bezpieczna Placówka”.

Niniejszy tekst jest skróconą wersją dokumentu. Pełen tekst znajduje się na stronie www placówki.